

V Bratislave 20. septembra 2012

Posudok dizertačnej práce

JUDr. Jiřího Krupičky

„Trestněprávní a kriminologické aspekty internetové kriminality“

Rozhodnutím dekan Právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe prof. JUDr. Aleša Gerlocha, CSc. som bol vymenovaný za oponenta dizertačnej práce JUDr. Jiřího Krupičky „Trestněprávní a kriminologické aspekty internetové kriminality“

Aktuálnosť práce

Téma dizertačnej práce Trestněprávní a kriminologické aspekty internetové kriminality je bytostne aktuálna. Na prelome storočí pozorujeme prechod od priemyselnej spoločnosti k informačnej spoločnosti. Počítače sa dnes používajú skoro vo všetkých oblastiach ľudského života, či už v oblastiach komunikácie, výroby, vzdelávania, zdravotníctva a v neposlednom rade aj v oblasti zábavy. Postupom času počítače stále viac nahrádzajú a podporujú rôzne ľudské činnosti.

Spolu so zvädzaním počítačov sa vyskytuje aj „nový“ fenomén, a to páchanie trestnej činnosti, ktorá súvisí s počítačmi. Tento fenomén býva označovaný ako „počítačová kriminalita“, „kriminalita informačných technológií“, „kybernetická kriminalita“, v anglickom jazyku sa môžeme stretnúť s označením „cyber crime“, „computer crime“, „computer-related crime“, „information technology crime,“ a „high-tech crime“.

Počítačová kriminalita každoročne spôsobuje v globále veľké ekonomické straty. Jedným z najrozšírenejších druhov počítačovej kriminality je internetová kriminalita. Vzhľadom na to, že internetová kriminalita je kriminalita „bez hraníc“, je jej vyvodenie trestnoprávných konsekvencií voči jej páchatel'om obtiažne a často krát ani nemožné.

Preto kladne hodnotím potrebu hľadať nové trestnoprávne a kriminologické prostriedky na elimináciu tejto protispoločenskej činnosti. Z toho dôvodu predloženú dizertačnú prácu hodnotím ako aktuálnu.

Štruktúra práce

Dizertačná práca je z hľadiska rozsahu i k požiadavkám na práce tohto druhu primerane rozsiahla, rozsah zodpovedá náročnosti témy. Predložená práca okrem zoznamu použitej literatúry a príloh predstavuje celkom 166 strán textu. Autor trocha netradične prácu člení na štyri časti, ktoré sú ďalej členené na jednotlivé tematické časti - kapitoly. So zvolenou štruktúrou možno v zásade súhlasiť. Jednotlivé kapitoly sú systematicky usporiadané, vyvážené a vzájomne na seba nadväzujúce. Oceniť treba postup skúmania „od všeobecného ku konkrétnemu“. Doktorand najprv rieši všeobecné otázky internetovej kriminality, následne analyzuje jednotlivé druhy internetovej kriminality a jej trestnoprávnej kvalifikácie, ktorá podľa môjho názoru tvorí jadro práce. V tretej časti autor predkladá úvahy de lege lata a de lege ferenda. So zradením tejto časti ako predposlednej možno polemizovať nakoľko takéto úvahy bývajú zapracované spravidla na záver práce. V poslednej časti autor komparuje vybrané európske trestnoprávne úpravy.

Formálna úprava

Celá práca je spracovaná zrozumiteľne, kultivovaným jazykom s využitím správnej odbornej terminológie. Autor správne pracuje s literárnymi zdrojmi, precízne používa citácie na príslušné dokumenty. Osobitne hodnotím citácie na elektronické dokumenty, ktoré v kvalifikačných prácach nie vždy bývajú správne uvádzané. Oceniť je treba značne široký a reprezentatívny obsah použitej literatúry, vrátane zahraničnej.

Kvalita spracovania práce

Autor práce dostatočne preukázal jednak dostatočnú znalosť fungovania internetu a jednotlivých protiprávných zásahov v tejto oblasti ale najmä veľmi dobrú znalosť príslušných trestnoprávných ustanovení. Autor preukázal že je schopný prepojiť technické znalosti týkajúce sa fungovania informačných systémov s otázkami aplikácie práva, či už trestného, autorského, obchodného, či európskeho. Z častí ktoré ma obzvlášť zaujali a zasluhujú si pozornosť kvalitou spracovania možno spomenúť, že autor výstižne identifikuje **najdôležitejšie faktory** rastu internetovej kriminality (str. 17 a nasl.), práca je vhodne doplnená **relevantou judikatúrou**, nie len českých súdov,

ktorá v oblasti internetovej kriminality nie je príliš častá. Autor sa **nevyhýba ani "kameňu úrazu"** pri internetovej kriminality a zaoberá sa úvahami ohľadom určenia otázok miestnej pôsobnosti trestnoprávných noriem. Určenie miestnej pôsobnosti je vzhľadom na tému prácu je základnou otázkou pre vyvodenie trestnej zodpovednosti (s. 29 a nasl.). Autor navodzuje niektoré situácie, v niektorých prípadoch až extrémne a polemizuje, v ktorých prípadoch by sa dala uplatniť trestná zodpovednosť a v ktorých nie. V zásade možno s názormi autora súhlasiť, nakoľko každé svoje tvrdenie logicky zdôvodňuje (str. 32). Vyzdvihnúť možno aj časť práce, kde sa autor v prehľadnej tabuľke snaží k najtypickejším internetovým trestným činom priradiť aj možnú trestnoprávnu kvalifikáciu podľa českého Trestného zákonníka (s. 35).

Autor sa zaoberá aj problematikou "krádeže strojového času" a možnosti jej trestnoprávneho riešenia (str. 111 a nasl.). Táto problematika vzhľadom na nízku závažnosť, je však v praxi výnimočne trestnoprávne riešená.

V časti úvahy de lege ferenda autor prezentuje vecné návrhy, ktoré dokazujú znalosť skúmanej problematiky. S názormi autora možno v zásade súhlasiť. Pri analýze zahraničných trestnoprávných úprav sa autor okrem iných štátov zameral aj na slovenskú právnu úpravu. Pri analýze slovenskej právnej úpravy sa autor zameral iba na trestný čin poškodenia a zneužitie záznamu na nosiči informácií a opomenul ďalšie trestné činy ktoré postihujú skúmanú problematiku napr. neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty (§ 219, TZ), neoprávnené obohatenie (§ 226), porušovania autorského práva (§ 283 TZ), výroba, rozširovanie, prechovávanie detskej pornografie (§ 268 - 270 TZ).

Nemožno súhlasiť s názorom autora v ktorom kritizuje slovenskú trestnoprávnu úpravu, že trestná zodpovednosť je viazaná na škodlivý úmysel resp. získanie neoprávneného prospechu. Teória trestného práva najmä v angloamerickej právnej teórii za jeden z kľúčových znakov trestného činu považuje „*Mens rea*“ resp. zločinný úmysel. Pokiaľ by tento znak chýbal vôbec by nešlo o trestný čin. Tvrdenie autora odporuje ním viac krát zdôraznenej zásade subsidiarity trestnej represie. Pokiaľ by tento znak v ustanovení by chýbal, prichádzala by do úvahy trestná zodpovednosť za bagatelné činy, napr. na Slovensku známy prípad „nbusr123“.

Práca je tiež vhodne doplnená aj relevantnými rozhodnutiami českých súdov, možno by bolo vhodnejšie, keby uvedené rozhodnutia (nie len niektoré) tvorili prílohu

práce na neboli priamo zakomponované do textu práce (napr. str. 66 - 71), nakoľko tento spôsob opticky zväčšuje rozsah práce. Autorovi možno vytknúť aj skutočnosť, že v dizertačnej práci používa neautorizované informácie z otvorených internetových encyklopédií. Vzhľadom na neoverené informácie, ktoré sú uverejňované v otvorených encyklopédiách (napr. wikipedia), nie som zástanca toho, aby sa z nich čerpal vo vedeckých resp. kvalifikačných prácach. Autor sa v práci odvoláva už na zrušené Rámcové rozhodnutie o boji proti pohlavnému zneužívaniu detí a detskej pornografii. Toto RR bolo zrušené Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV, Ú. v. EÚ L 335, 17.12.2011, s. 1 - 14

Autor sa zriedkavo dopúšťa pochybení napr. str. 15 v odkaze pod čiarou uvádza „Idem“ správne malo byť Ibid. resp. Ibidem. Na str. 36 uvádza počet používateľov internetu k 31.12.2012 - zrejme mal autor na mysli rok 2011 a uvádza číslo ktoré nie je identické s číslom uvádzaným na str. 14.

Záver:

Predložená dizertačná práca predstavuje veľmi seriózný príspevok v oblasti rozvoja študijného odboru – trestné právo resp. kriminológia. Doktorand preukázal v práci rozsiahle odborné znalosti riešenej témy, schopnosť pracovať s odbornou literatúrou ako aj spôsobilosť prezentovať vlastné odporúčania a návrhy.

Navrhujem aby komisia po úspešnej obhajobe, predložila dekanovi Právnickej fakulty Univerzity Karlovy návrh na udelenie akademického titulu "philosophiae doctor" v skratke Ph.P v študijnom odbore Trestné právo, kriminológia, kriminalistika.

Navrhujem aby doktorand pri obhajobe prezentoval svoj názor na:

1. problém medzinárodnej spolupráce v trestných veciach pri internetovej kriminalite, konkrétne identifikácia konkrétnej osoby napríklad podľa IP počítača z ktorého bol zaznamenaný útok,
2. skutočnosť, že aj napriek tomu, že Česká republika podpísala dňa 9. 2. 2005 Dohovor Rady Európy o počítačovej kriminalite doposiaľ táto zmluva nebola v Českej republike ratifikovaná. Navrhujem aby autor sa pri obhajobe pokúsil objasniť dôvody prečo tento dohovor nebol v Českej republike ratifikovaný .